

gyermekirodalmi lap
2023. február

NAPSUGÁR

AZ ÁLARC MÖGÖTT

Itt a farsang, bolondozunk! Ismét betegre esszük magunkat, de közeleg az újabb böjti időszak, amit ha betartunk, megkönnyebbülünk! Ha pedig nem, akkor a maszkabáli bolondozástól, bohóckodástól virágzik ki a lelkünk.

A Napsugár lapjain gyerekkorunk bohóc-kedvencétől búcsúzunk, mindenféle maskarába bújunk, körmünkre fújunk a nagy hidegben és elgondolkodunk azon, mi minden, ki mindenki rejlik a Mátyás név mögött. Az éjféli tanösvényen magoncra bukkanunk, majd Kószabószával Mongóliába látogatunk.

Fölkeressük Erdély unitárius templomait, a ház körül szépen faragott sulykókat csodálunk, Zsigmond Emese nyelvi kalauzolásával kiderítjük, hogy régen trágázni sóval, borssal is lehetett. Unipan Helga kacsákról tudósít nekünk. Böngésszetek, bámuljatok mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátotokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 736. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

Nemzeti Kulturális Alap

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY

KÉSZÜLT
A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL
MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

ÁRA 8 LEJ

9 771221 775008 23736

BOHÓC BÁCSI

Bemutatom nektek Bohóc bácsit. Fekete a szeme, vörös a haja, vörös az orra, fülig ér a mosolya. Kezeslábasának egyik fele sárga, másik fele kék alapon fehér pettyes. Magornál lakik, vagyis lakott. Elmesélem most az ő történetét.

Magor még óvodás volt, amikor az Angyal ajándékba hozta neki Bohóc bácsit. Magor őszintén örült, Bohóc bácsi úgyszintén, és attól kezdve elválaszthatatlanok voltak.

Egy titkot is elárulok nektek. Bohóc bácsi hasában zenélő szerkezet lapult, de elromlott. Anca néni – aki Magorra vigyázott, amíg a szülők dolgoztak – tűt, cérnát, ollót varázsolt elő a varrodobozból, és kezdetét vette a műtét. Bohócunk hasából előkerült a szerkezet, de már javíthatatlan volt. Anca néni visszavarrta Bohóc bácsi hasát. Egy kicsit soványabb lett szegény, más változás nem látszott rajta.

Bohóc bácsi és Magor, mint már említettem, szoros barátságot kötött. Annyira szorosat, hogy egy nap az óvodában Bohóc bácsi családtagként jelent meg a kisfiú rajzán. Ott voltak a szülei, a testvére, ott volt ő, és kiemelt helyen Bohóc bácsi.

Délutánonként együtt játszottak, főleg cirkuszosat, olyankor Magor is bohóc volt. Nem igazi, csak bohóckodott.

Farsangvasárnap éjszakáján felkerekedtek, és elindultak Álomszágba. Útközben ezt dúdolták:

*Álomhatárállomáson átkelünk,
barangolunk, jövünk-megyünk.
Álomföldrészen álomszágok,
álomszágban álompolgárok,
álomszuszékok álomképeken,
álomszép arcokon álom dereng.*

Aztán megnézték a helyi TV, az **ÁLOMINFÓ** fontosabb híreit:

Az álomminiszter közeleg,
kezében álom, néhány köteg.
Az álomelnök az álomcsínytevőt elkapta,
s azon nyomban tíz körméről lekapta.
Az álomkincstárban nincs elég álom,
álomkölcsönt nem adunk, nagyon sajnálom.
Álomhivatalban, álomhelyen:
álomügyintézés álomnyelven.
Álomszekrény, álomfiók,
hová tűnt az álomtitok?

ÁLOMVASUTAK KÖZLEMÉNYE:

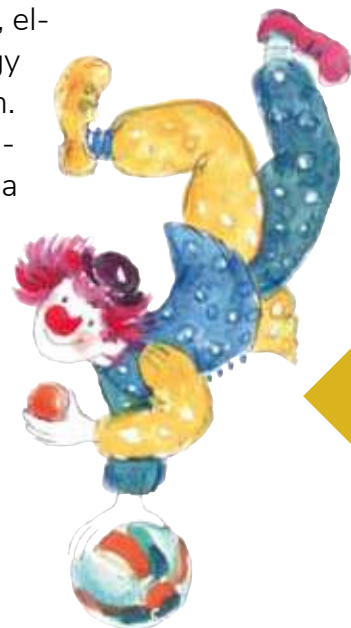
Álompályafelújítási munkálatok miatt az álomgyorsvonatok késni fognak, megértését kérjük álomutasoknak.

Álomkirályt is meglátogatták volna, de épp nem volt fogadóórája. Így hát felkeresték a virgonc kis álommanókat, az álomerdő mélyén. Vidáman hancúroztak velük, álomfák között kergetőztek, álomüveggolyókkal gurigáztak.

Álomországi kiruccanásukról reggel élményekkel megrakodva hazatértek.

Teltek az évek. Magor felcseperedett. Iskoláskorba ért, változott az érdeklődési köre. Bohóc bácsi egyedül érezte magát.

Az arca egyre sápadtabb, mosolya egyre szomorkásabb lett. Egy szürke, esős délután se szó, se beszéd, elköltözött Magortól. Hogy hová ment, nem tudom. Azt susogják a hajnali szelek, hogy Álomszágba vándorolt, és álompolgársági esküt tett. Magor reménykedik, hogy látogatóba még visszajön. Ti mit gondoltok?

GYÓGYVERS

Húz az ágy,
húz az ág.
Szegény én!

Magas láz,
hideg ráz,
hol a méz?

Fáj a fej,
fáj a szem,
jaj nekem!

Betegség
ez a tél.
Mi fáj még?

Fáj a fülem,
fáj az orrom,
fáj a hátam,
fáj az ujjam,
fáj a térdem,
fáj a sarkam,
fáj a talpam.
Húz az ág is,
szó, mi szó.

Hanem látlak,
most jössz felém.
Betakarlak –
mondod – be én!

Maradj itt,
és virulok:
veled együtt
gyógyulok.

TÉL CSÖNDJE

Dér gyöngye, tél csöndje:
kinyílik bőröndje.

Tündöklő brokátja,
fölvillanó álma,
ké kellő, hús selyme,
áttetsző sejtelve,
roppant nagy rejtelve.

Dér gyöngye, tél csöndje:
csukódik bőröndje.

TÉLI DÚDOLÓ

Hull a hó a fákra, bokrokra,
szertepergő emlékképekre,
fölpárazsló nyári álmokra,
mezítlábas, pislá fényekre.

Mezítlábas, pislá fényekre,
fölpárazsló nyári álmokra,
szertepergő emlékképekre,
hull a hó a fákra, bokrokra.

Kedves illusztrátorunk
ezentúl már az angyalok közül
néz le ránk. Nyugalma legyen
csendes, emléke áldott!

BERTÓTI JOHANNA

JELMEZBÁL

A macska ebnek öltözött,
az eb pedig macskának.
Nevetgéltek egymás között,
hogy így egymássá váltak.

Az eb nyávogni megtanult,
a macska meg ugatni.
„Nem is fog senki majd gyanút!” –
így indultak mulatni.

A terv bevált, és senki sem
érhette őket tetten.
S azóta sem tud, azt hiszem,
erről más, csak mi ketten.

SZILÁGYI TOSA KATALIN rajzai

TÓTH ÁGNES

FRÁNYA JELMEZ

Döbrögi vagyok a bálon,
a nevemet kiabálom:
„Nagy úr vagyok, rettegjete,
kalapokat emeljete,
mert ha nem, hát vasra verlek,
botütéssel kenegetlek,
elkergetlek világgá!”

De mit hallok – gigágá –,
Ludas Matyi közeleg,
csak ne jöjjön közelebb!
Ajjaj, ajjaj, már el is kap,
öleléssel megropogtat,
és azt mondja kedvesen,
csudaszép a jelmezem.

Én meg csodálkozva látom,
hogy ő a legjobb barátom.
Nahát, nahát, ha-ha-ha,
szóljon az a muzsika,
ropjuk együtt a táncot,
ilyet eddig ki látott:
Ludas Matyi, Döbrögi
farsangoló barátok!

MÁTYÁS

Hajdanában minden második királyt, bádogosmestert meg madarat Mátyásnak hívtak. Legalábbis ezt mutatta a tapasztalás.

Mentem az erdőben Béla bácsival, és egyszer csak ránk kiáltott valaki, méghozzá selypítve:

– Vigyázz! Le ne rázz!

Én eltévedt gyermeknek gondoltam, aki a fa tetejére mászott és nem tud lejönni. De Béla bácsi megmagyarázta, hogy az egy Mátyás nevezetű madár.

Össze is barátkoztam vele, de sajnos, Mátyás csak madár volt, és ez beszélgetéseinket erősen akadályozta. Mátyás ugyanis azt hitte, hogy én is madár vagyok. Tehát figyelmeztett, ha arra járt a vadász.

– Vigyázz! – sipította. – Jön a vadász.

Mintha nem vadász lett volna az, aki felvágta a farkas hasát, és kimentette Piroskát...

Az erdőtől távolabb, már jól bent a faluban egy öreg és süket mester kalapált meg füttyörszert. Béla bácsi néha bekiáltott hozzá:

– Jó napot, Mátyás úr!

Ez ugyanis a bádogos Mátyás volt, igen nevezetes ember, még forgókakast is tudott készíteni a kémény tetejére.

Sokáig töprengtem az öreg mester meg az erdei madár titokzatos kapcsolatán.

Talán a madarat is a híres bádogos készítette egy ház tetejére, csak azután megelevenedett és kiáltozva elrepült? Vagy valamiféle rokonok-atyafiak?

Ekkor azonban kiderült, hogy a királyok is Mátyások. Legalábbis ahány igazságos akad közöttük, azt Mátyásnak hívják.

A Mátyás nevezetű király csapatta meg a hamis bírót, de utána következett egy másik nevű király, és tejfellel borogatta a hamis bíró hátát és fenekét, hogy a nyavalyás megint tudjon ülni a bírói széken. Aztán megint jött Mátyás király, aki kirendelte az uraságokat

szőlőt kapálni. És reá következett egy másik király, ez meg az uraságokkal nyakaltatta a bort.

Így hát a királyok közül jócskán került Mátyás is. Aki talán a bádogos rokona, vagy a madaré, de lehet, hogy mindkettő atyafia volt.

Végül is olyan nehéz a madarak, a bádogosok és a királyok között eligazodni, hogy aki képes reá, az ember a talpán.

Esetleg csakugyan a bádogos készíti a madarat, a madár pedig kikölti a királyt. Sok ilyesmit olvastam, különösen a mesékben. Egyik helyen a hattyú átváltozott királyfivá, a másik mesében a gonosz varázsló alakította a királyt varasbékává.

Hosszú téli estéken így töprengtem a világ súlyos gondjain.

Próbáltam belelátni a szabályba vagy varázslatba, ami bádogost, madarat és királyt teremt. De közben nem átalija mindháromat Mátyásnak nevezni.

Mikor éppen a leghidegebb volt, és mesék között kerestem balzsamot, hirtelen megütötte a fületem az idősebbek beszéde.

– Az éjszaka úgyis megjön jégtörő Mátyás! Meg kell jönnie!

Ezt én is valószínűnek éreztem. Mert ha az újabb Mátyás nem is teszi érthetőbbé a világot, de legalább kiegészíti a névsort, kikerekíti a királyok, bádogosok és madarak hadseregét.

Nem kétséges, hogy összetöri a jeget, amit mi magányosok kővel és bottal hasztalan próbáltunk. A botos jégtörés nemcsak fölösleges

volt mindenkor, de veszedelmes is. Könnyen becsúszhattunk a gyorsan újrafagyó vízbe.

Éjszaka izgatottan figyeltem, és az ablakon át egyszer csak megpillantottam az újabbik Mátyást. Villogó kék baltája volt, ő maga hatalmas, mint egy óriás. Nem csapkodta, inkább szántotta a patak jegét. A jégtáblák üveghangon szóltak és lefele indultak csilingelve.

Jégtörő Mátyás ezután bement egy kicsit melegedni a bádogos komájához. Ezt még világosan láttam virrasztásomból. Még azt is hallottam, amiről beszélgettek.

Jégtörő Mátyás érdeklődött a bádogos Mátyástól, hogy a király atyafi még jó hírbe áll-e. És a Mátyás madárról is mondott néhány meleg szót.

A bádogos – aki süket ember volt – füléhez tartotta a kezét, aztán a nagyothallók erőteljes hangján válaszolt.

– Mátyás király továbbra is nagy megbecsülésben van. De a Mátyás madárfészkeket is pusztít, és bizony elég kárt tesz.

– Figyelmeztesse kegyelmed – mondta jégtörő Mátyás –, egyébként kitagadjuk a Mátyás famíliából.

– Szóltam már neki – kiáltotta a bádogos –, de csak azt felelte: „Kulimász!” De azt is csak selypegve...

– Ez mindennek a teteje – mondta a jégtörő Mátyás –, így nem is érdemli meg, hogy törjem neki a jeget!

Jégtörő Mátyás megmelegedett eközben, elbúcsúzott a bádogostól, és újból csapkodni kezdte a jég páncélját.

Olyan keményen és kitartóan végezte a feladatát, hogy reggelre megindult a jég, szabaddá lettek a vizek.

Délben besomfordáltam a Mátyás nevű bádogoshoz, és megköszöntem, hogy a víz kiszabadításához melegséget adott. Úgy tett, mintha nem hallaná. Vagy mert nem akarta elárulni a titkot. Vagy mert csakugyan süket volt, mint a föld.

FORRÓ ÁGNES rajzai

JÉGVIRÁGMEZŐK

2. rész

Csakhogy Milánnak csalódnia kellett lányában is. Mumuska Melánia természetét örökölte. Egészséges, vidám teremtés vált belőle, Milánnak egyszer sem sikerült megijesztenie őt. Mikor nagyobbacska lánnyá cseperedett, nem titkolta apja előtt véleményét:

– Már megbocsáss, királyatyám, de alkalatlan vagy az uralkodásra. Az ágy alól kormányzod az országot. Mindenki boldogtalan körülötted, betegséged nevetséges zsarnokká tett. Szégyenkezem miattad. Legjobb, ha lemondasz a trónról.

Ezzel új korszak kezdődött Zordongócia történetében. A király majd megpukkadt mérgeben, elhatározta, hogy mindenkit móresre tanít. Mindjárt a lányával kezdte.

– Takarodj, te apaszomorító, nem vagy többé a lányom! Kegyetlenségedért a toronyszobába zárlak. Légy hálás jó szívemnek, mert valójában sötét pincét érdemelsz! – kiabálta.

E naptól kezdve a király felvette a Rettegett Milán nevet. Szigorú törvényeket hozott, a palota erkélyéről hirdette ki őket:

– Elrendelem, hogy országom népe féljen, legfőképpen engem féljen. Holnaptól kezdve az iskolákban hét órában gyakorolják a retteget. Képmásom láttán rémülten tisztelegjen minden alattvaló. A félelem tartsa össze a királyságot, mint jó gipszhabarcs a téglát. Tilos örülni, nevetni, szép tájakban, virágokban gyönyörködni. A szülők járjanak jó példával elől, ijesztgessék gyakran gyermekeiket. Célunk a visító frász. Az országzászló színe ezután a szürke. Szürke legyen a mindenkire nézve kötelező egyenruha is, mert a színek alattomosak, elvonják a figyelmet a szorongásról. Ne feledjétek, én vagyok a ti félséges királyotok. Féjjetek, féljete!

– Félünk, félünk! – kiabált engedelmesen a megleckéztetett tömeg.

Rettegett Milán körülvette magát udvari félészekkel és riogatókkal. Tudósainak megparancsolta, hogy találják fel a félelemmérő ketyerét, mellyel nemcsak az országba belépő turisták, hanem alattvalói félelem-szintjét is ellenőriztette. Azokat, akik nem féltek eléggé, szörnyülködő tanfolyamra küldte. Országá népe félt nem félni. A bátrak azt mímelték, hogy rettegnek, percen-

ként megborzongtak, összerezdültek. Így akarták megelőzni, hogy rájuk csatolják a félelemmérő kettyerét, és lelepleződjenek. A legnehezebb feladatnak mégis a virágokban és szép tájakban való gyönyörködés megtagadása bizonyult. Önkéntelenül is rajta felejtették szemüket egy-egy pompázó rózsán, tulipánon, a zöld gyepen. Rettegett Milán ezen is segített: lefújatott mindent szürke festékkel. Az ország olyan lehangoló látványt nyújtott, hogy a nap is kedélybeteg lett, sötét felhők mögé bújt rémületében. A melengető sugarak helyett fagyos szél garázdálkodott.

Mumuskát lesújtotta az elszürkülés, hiszen torony-zárkájában egyetlen vigasza a természetben való gyönyörködés volt. Homlokát az ablaknak támasztva sóhajtozott. Ám ekkor különös dolog történt: lehelete kivirágzott. Finom alakzatú, kristályfényű jégvirágok nyíltak egymás után a sóhajokból. A királynő táncra perdült boldogságában.

– Hát mégis sikerült szépséget varázsolnom a világra! – örvendezett, és telesóhajtotta a hatalmas ablakokat jégvirágokkal. Hamarosan jégvirágmezők tündököltek körülötte.

Ebben az örömmámorban találta pityókos szolgája, Rémszesz, aki a király parancsára naponta púderezte az orrán vöröslő borvirágokat.

– Hát valóban gyönyörű látvány. Talán még Marci virágainál is szebb – szólta el magát az ittas szolga, de gyorsan a szájára csapott kötyogásáért.

– Miféle virágok? Ki az a Marci? – kapta fel a fejét a királynő.

– Semmi, semmi, csak félrebeszéltem – próbálta menteni a menthetőt Rémszesz.

– Nem tudsz átejteni, kedves szolgám. Kérlek, mesélj Marciról és a virágairól. Számíthatsz titoktartásomra – gyözködte Mumuska egyetlen társát a tornyos magányban.

AZ ÉJFÉLI TANÖSVÉNY

6. rész

Józsigyuri az előző fejezetben nyert egy háromkerekű biciklit. Megette a kedvenc legutáltosabb levesét, kanalanként. Mintha csak a szülei parancsára tette volna. Anya tudja, hogy nem ízlik, apa tudja, hogy mindjárt rosszul leszek tőle, de meg kell enni. Kanalanként. Mert másképp nem megy. A különbség csak az volt, hogy mi az éjtféli tanösvény utolsó próbája előtt álltunk. És nem szülő, hanem egy vénséges banya kényszerített arra minket, hogy megegyük a levest.

Képzeltetek el egy határozott, komoly gyereket ötéveseknek való háromkerekű bicajon. Megvan? Lehet röhögni. Én is ezt tettem. Megy

a juhász a számaron, földig ér a lába. Na, tudjátok, hogy van.

De az akadálypályán már nem röhögtem.

Most Józsigyurin volt a sor.

Az éjtféli tanösvény egy átverés.

A háromkerekű jobban suhant, mint az én megaszuper bicajom. Mintha erre a feladatra találták volna ki. Józsigyuri se hitte, a banya se, én se. De attól még jobban suhant. Csőre fel, duplacsavaros ugratón le, korláton végig – vázzal. Volt ott minden.

Józsigyuri, mintha ő lenne a főnyeremény, vigyorogva várt az akadálypálya végén.

Én meg kétszer odavertem magam.

TÓTH ÁGNES
EZ NEM ÁLOM

Szól a síp és szól a dob,
tarka tömeg kavarog.
A fejemen olyan álarc,
amit éjjel sose láthatsz.
Nap-leány vagyok a bálon,
Hold-fiúval táncom járom.
Hidd el, komám, ez nem álom,
megesik a maszkabálon!

– Jó ez az éjtféli tanösvény, csak ne estem volna ekkorát – mondtam a diadalittas Józsi-gyurinak. Meg, hogy hol a jutalom. – Elegem van, menni akarok, haza.

Amin én lepődtem meg a leginkább. Haza. Azelőtt egyáltalán nem jutott volna eszembe, hogy este tíz előtt hazaérjek. A szüleim sose vették észre, hánykor nyitok be az ajtón. Ha az ösvényen jártam, sosem tudták. Mintha kire-kesztődtek volna a világomból. Vagy én az övékből?

Körülnéztem. Vajon mi mindenről maradtam le? Voltak nélkülem nyaralni? Tényleg, nem is emlékszem, hogy tavaly nyáron voltunk-e vagy sem a tengeren.

Nélkülem nyaraltak, hasított belém.

Haza akartam menni végre.

De az is eszembe jutott, miért jöttem. Ferilacit nem hagyhatom. Ő volt... mit volt! Ő a legjobb barátom.

Körülnéztem.

Hol lehet?

Ferilaci nem szerette, ha a közelében hangoskodnak. Világéletében csendes, nyugodt gyerek volt. Így könnyű észrevétlenné lenni, na meg fává változni.

– Ferilaci – suttoztam.

– Mit motyogsz? – türelmetlenkedett Józsi-gyuri. – Gyere már! – sürgetett.

– Mégis, hová? – kérdeztem. – Azt mondtad, ez az utolsó próbatétel. Ha ezen átesünk, jöhet a jutalom. Igazat mondtál, Józsi-gyuri?

De Józsi-gyuri már sehol sem volt.

Csak én voltam, és az éjtféli tanösvény.

Lenéztem. A lábam előtt egy kis magonc* álldogált. Nem volt nagyobb két arasznál. Lehasaltam, közelebről szemügyre vettem. Itt az úton magoncoknak tilos a tartózkodás, jutott eszembe Ferilaci egyik mondása. A kirándulók téged taposnak el először. Magonc. Ízlelgettem a szót. Lehet, hogy... megint belém hasított egy felismerés. Ez ma már a második, hasított belém. Szóval három belehasítás.

A kezemmel jó mélyen benyúltam a magonc gyökere alá. Mindenestől kiemeltem. Egy milliméter gyöker nem maradt ott utána. A két tenyeremben tartottam. Józsi-gyuri, a magonc.

Elindultam hazafelé. Azon a sok akadályon, amit felsoroltam, mind át kellett vergődnöm, és a kezemet nem használhattam. De sikerült. A következő fejezetben elmondom, hogyan értem ki az ösvényről, és hová ültettem el Józsi-gyurit, a barátomat.

*magonc – magból kikelt, kicsi fa

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

MONGÓLIA

Сайнуу
(Szajnuu) – Szia!

Pattanjunk lóhátra, vagy repüljünk sólyomszárnyon Mongóliába! Oroszország és Kína közé ékelődik, határa sok száz évvel ezelőtt Nyugat-Európáig ért. A régi Mongol Birodalom, az Arany Horda lovas harcosai, Batu kánnal az élen, még a magyarokat is legyőzték a muhi csatában.

Mongólia a kék ég földje. Magas hegyek, sztyeppék, homokdűnék, sós tavak mellett nemzeti parkjaiban az érintetlen természetet csodálhatjuk. A Góbi-sivatagban keressük fel Bayanzagot, a napfénytől lángoló sziklákat, a dinoszaurusz-tojások első lelőhelyét. Ha fűlelünk, a szélfújta homokdűnék énekét hallhatjuk. Az oázisokban kétpúpú baktari tevét láthatunk. Az 1800 m magas gránitsziklák hegyvidékén él a vadjuh, a kőszáli kecske, a mormota. Az 1124 km-es Orhon folyó völgye Dzsingisz kán fővárosának romjait, a Kakoromot rejt.

Mongólia egyszerre régies és modern fővárosa Ulánbátor. Itt él a mongolok fele. A világ legnagyobb lovasszobra is Dzsingisz kánt ábrázolja. Unokája, Batu kán uralkodása idején épültek az első kőházak. Korábban a főváros is mozgó, vándorló kolostorváros volt. A mongol buddhizmus legrégebbi központjában, a Gandan kolostorban 120 évvel ezelőtt pénz helyett fekete teával fizethettünk volna.

A lakótelepek üveg- és acélrengetegében jurtanegyedeket találunk. A mongolok fele ma is gernek nevezett, favázra épített, nemzettel borított jurtában lakik. Aki nem telepedett le, az nomád életmódot folytat, állataival együtt él és vándorol. Mongólia 17-szer nagyobb, mint Erdély, és 13-szor több ló, 35-ször több birka él ott, mint ember.

Az állatok bőre, gyapja eladásából a gazdáik a gyermekeket iskolába küldhetik.

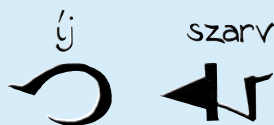

A kenyeret csak 100 éve ismerik. A tejpilléből olvasztott vajfélét készíteneik, és örömnök nevezik. Nemzeti italuk a kancatejből készült kumis. Ezt itták honfoglaló őseink is, akik a mongolokhoz hasonlóan hittek a sámánok szellemidéző, gyógyító varázserejében.

Az országot burjátok, ojrotok, kazahok, oroszok és kínaiak is lakják. Hivatalos nyelvük a halha, de sokféle nyelvjárást beszélnek. Az ujjur-mongol írást, Belső-Ázsiát kivéve, 80 évvel ezelőtt, az orosz uralom idején, a cirill betűs írás váltotta fel. A hagyományos mongol írás függőleges oszlopokban balról jobbra halad. A régi mongol könyv sajátosan pálmalevél alakú, lapjait nem fűzték össze, két deszka közé szorították. Később a kolostorokban könyvnyomtató műhelyek működtek, a szerzetesek könyveikkel vándoroltak a sztyeppén. A jurtákban is tartottak könyveket, hitték, hogy némelyikük a villámcsapástól is megvéd, vagy kívánságot teljesít.

A betűk elemeinek önálló jelentése van:

Jelentése: mongol nyelv

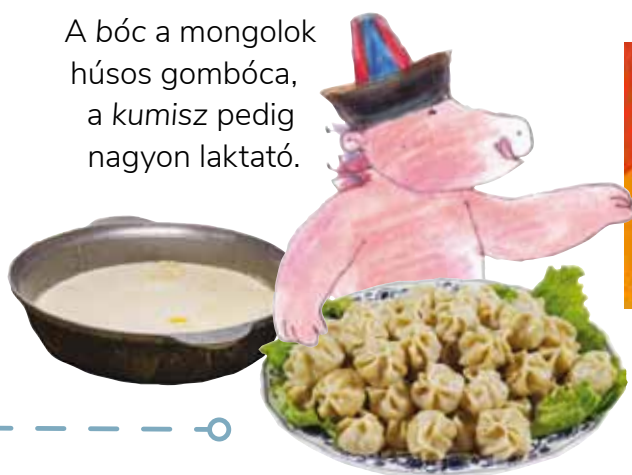

A mongolok ló nélkül olyanok, mint a madár szárnyak nélkül. Száz különböző szavuk van a lovak pontos leírására színük, formájuk, járásuk, koruk szerint. Régen létezett h hang a szavak elején, de írásban nem jelölték, és idővel lekopott. Szentkatolnai

Bálint Gábor székely származású nyelvtudósunk több mint száz évvel ezelőtt indult el, hogy a magyarok eredetét kutassa, a mongol és mandzsui nyelvet tanulmányozza. Számos halha szót gyűjtött, melyek közül néhány a magyarra is hasonlít: bátar, alima, orszlan, ükör, kicsig.

A bóc a mongolok húsos gombóca, a kumis pedig nyagyon laktató.

Népmeséink is hasonlóak, a mongol gyermekek ismerik Fehérlófiát. Ismerkedjétek Az aranykantár népmeséivel, a Sárkánykirály palotájával, vagy Lőrincz L. László ifjúsági regényeivel. Ha kíváncsiak vagytok, kiket neveztek régen mongoloidnak, olvassátok el Lili történetét. Lazításképp hallgassátok a Khusugtun együttes zenéjét!

Derítsétek ki, mit sportolnak a mongolok!

Összeállította: BERKI TÍMEA

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK UNITÁRIUS TEMPLOMOK

Az unitárius vallás Erdélyben született. Az 1568-as tordai országgyűlés elfogadta a katolikus, evangélikus, református és unitárius vallás szabadságát és egyenjogúságát, türelemre, békére szólított fel, és megengedte, hogy mindenki eldönthesse, melyik vallást követi, hiszen a hit Isten ajándéka. Egyházalapító püspökük Dávid Ferenc volt, legrégebb gyülekezetük a kolozsvári.

Az Aranyos, a Nyikó, a Gagy és a két Homoród mentén találjuk a legtöbb unitárius templomot. Ezek közül több katolikusnak épült, majd a reformáció korában lett az unitárius gyülekezeteké. Az unitáriusok a templomok falain a szenteket ábrázoló festményeket fehérre meszelték, a szentély helyébe karzatot építettek. A szószék és az úrasztala a templom középpontjába, azaz „piacára” került.

▲▲▲
Kolozsvár

- ◀ Háromszéken, például
- ◀ Árkoson (képünk) vagy Nagyajtán magas várfalal, támpillérekkel és bástyákkal erősített templomvárak állnak.

A homoródkarácsonyfalvi unitárius templom az egyetlen Udvarhely környékén, ahol épségben fennmaradt a XIV. századi román kori katolikus szentély. Falain a gelencei katolikus, a székelydályai református vagy a sepsikilyéni unitárius templomhoz hasonlóan Szent László-legendát ábrázoló freskót tártak fel, melyen a lovagkirály nem harci ruhában, hanem bársonyban birkózik. Kisebb, régi ablakait idővel megnagyították. Virágokkal díszített kazettás fennmenyezete 1752-ben készült el. Tornyát később barokkos stílusban építették magasabbra.

- ◀ Az oklándi unitárius templom díszes kazettás mennyezetének egyik érdekessége a kopernikuszi napközpontú bolygórendszert ábrázoló kazetta.

A legmagasabb, 52 méteres tornya a homoródalmási unitárius templomnak van. Úrasztala XVIII. századi.

A Székelykő lábánál fekvő Torockó unitárius sziget. Több tűzvész pusztította, templomát barokk stílusban építették újra a vasbányászattal foglalkozó torockóiak, vasból készült munkáikat a templomajtón is megcsodálhatjuk. A XIX. században tűzoltó-szerterát illesztettek a templom falához, ahol a Jókai Mór által kezdeményezett budapesti gyűjtésből vásárolt, ma is működő tűzoltógépeket őrzik.

Verespatak aranybányáiról híres. Itt régi, középkori templomra nem bukkantak a kutatók, de tudjuk, hogy a XVI. században unitáriusok voltak lakói. Mára alig maradt néhány magyar nevű, magyar érzelmű unitárius, nekik a szép barokk templomban már román nyelven szól a prédikáció.

▲▲▲
Brassó, Rét utcai unitárius templom

▲▲▲
Budapest, Nagy Ignác utcai unitárius templom

Városon is építkeztek az unitáriusok. Első látásra nem is gondolnánk, hogy ezek az épületek templomok.

▲▲▲▲▲
Milyen feliratot fedeztek fel az énlaki unitárius templom kazettás mennyezetén? Melyik Gagy-menti faluban „köszön egymásnak” az unitárius és a református templom?

▶
Marosvásárhely, Bolyai téri unitárius templom

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL Mosósulyok, sulykoló

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

Február a szerelem hónapja. Bálint-naphoz több szerelmi fortély kapcsolódik a magyar néphagyományban is. Szent Bálint vértanú névnapján a szerelmesek megajándékozzák egymást, szerelmes üzenettel kedveskednek egymásnak. Gyűjteményünk alábbi tárgyai szerelmi ajándéknak is számítottak régen.

A sulykoló, vagy ahogyan a Magyar Néprajzi Lexikon meghatározza, „az az eszköz, amellyel a kilúgozott vásznat folyóvízben, tóban a mosószékre fektetve sulykolják, csapkodják”, egyben szerelmi ajándéktárgy is. A fából készült tárgyat a házasodni készülő legény ajándékozta kedvesének, jegyesének, erre gyakran felvésve annak nevét is. A díszített sulykokat emlék-

tárgyként őrizték, az egyszerűbbekkel végezték a tényleges mosást, tisztítást.

A tárgyak díszítése vidékenként eltért, fontos a díszítmények üzenete, amit elődeink értettek, „olvasni” tudtak.

A tulipán a lány, a szív a legény jelképe, de a sulykolókon megtaláljuk az életfát, a hatszirmú virágot, többnyire egy kör belsőjében, ami napszimbólum, de az élet kezdetét is jelenti, ezen kívül a lélekmadár vagy éppen az óvó-védő szereppel bíró kígyó ábrázolását is.

A sulyok készítésével a molnárok, a bognárok, a falusi faragók, a pásztorok foglalkoztak.

Ismert szólásunk, hogy valaki elveti a sulykot, ehhez a tárgyhöz kapcsolódik. Jelentése, hogy valaki túlzásba esik, de arra a személyre is mondjuk, aki füllent, lódit.

A szólás eredete nem tisztázott. Egyrészt kapcsolódhatott egy jogszokáshoz, melyben fejsze vagy szekerce elhajításával jelölték ki területhatárokat. Másrészt a kalapácsdobáshoz hasonló versengéshez kapcsolódhatott, melyben a sulykot minél messzebbre akarták hajítani. Ekkor előfordult, hogy a sulykvető nagyobb távolságot becsült, mint amennyit valójában dobott. Más értelmezés szerint a nemkívánt udvarló ajándékát visszaadva „üzenték” meg a kedvezőtlen választ.

Nem a föld, nem a folyók tartják össze a nemzetet, hanem a nyelv. (Kisfaludy Sándor)

Február van, itt a farsang. Süssünk fánkot! Íme egy XVII. századi recept: Hámozd meg az almát, metéld fel, rántsd meg tésztában, vajban. Nád-mézből, gyömbérből trágyát is csinálhatsz neki.

Trágyát a bundás almára?! Ezen ma szörnyülködünk, de a hajdani szakácsnő kapta a fűszereit, és **megtrágyázta** velük a főztjét. **Trágya** szavunk ugyanis akkoriban fűszert, ízesítőt jelentett.

A szó forrása a görög **trógó** (rágcsál) ige, s az ebből képzett **tragéma** (rágcsálni való szárított gyümölcs, édesség) főnév. Ezt vette át a latin **tragea** alakban, innen pedig már csak egy lépés a magyar **trágya** szóig, ami a csemegét és a hozzá való ízesítőket is jelentette. Mi több, a **draszé** is ebből a töből ered, csak francia közvetítéssel.

A **trágyáz** ige eredeti jelentése: **fűszerez, édesít**. De hogyan csúszott le e szó a konyhától az istállóig?

Hasonlóság alapján. És nem lecsúszott! A régiek jobban becsülték a földet, hogysen undorítóknak érezték volna a párhuzamot: a trágyától jobban csúszik az étel, a ganétól bővebben terem a föld, tehát a gané a föld trágyája, fűszere. Végül a két szó helyet cserélt: a trágya maradt az istállóban, a fűszer a konyhában.

Shakespeare szonettjében egybecseng a két jelentés: *Tavaszi zápor fűszere a földnek.*

Fűszer szavunkrégebbi, és nem kölcsönvett, hanem a **fűszerszám**ból rövidült: olyan fű, amely az ízesítés szerszáma, eszköze.

Az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár őrzi ezt az 1570-es parancsot: *Tartozik az szakácsmester az nagy ebédre 86 font (65 kg) húst, pecsenyét nyolc tyúkkal, két malaccal, két lúddal, fűszerszámmal együtt megkészíteni tisztelegesen...*

Ezen a farsangon kínáld így a fánkot: *Vegetek, megtrágyáztam cukorral, lekvárral!*

SZÓLJ, SZÁM!

- Bornemissza Anna 1680-as szakácskönyve temérdek **fűszert** említ. Ti hányfélét tudtok összegyűjteni? Segíthet anya, nagyi és dédi is.
- Egészítsétek ki a félbevágott ikerszavakat. Ha helyesen dolgoztok, a kezdőbetűkből egy játék neve alakul ki:-barka
-hatol -fice -darab
-cseprő -forog -begyedem
-megy -hátra -dombos
- Farsangi tréfa: mindenik közmondásban kicseréltünk egy-egy betűt. Írjátok le helyesen a vicces közmondásokat.

Ki korán kel, aranyat nyel.
Többet ésszel, mint esővel.
Minden fagynak kicsi a kezdete.

Az igazság mindig kimerül.
Nem a ruha veszi az embert.
Fából nem lesz vaskatika.
Aki mer, az nyelv.

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI! Díjazottaink: **Smutku Lili, Szatmárnémeti; az erdőszentgyörgyi III. B; a varsolci IV. B osztály.** A megfejtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfejtések

SZÓ-MÓKA

- Az undok kismalac pizzát rendel.
– Mivel kéred, kismalac?
– Mivel éhes vagyok!
- ◆ A vendég rágógumit talál az ételben. Felháborodottan küldi vissza.
– Mi a panasz? – kérdezi a szakács.
– Rágós a hús – feleli a pincér.
- ◆ – Uram, felakaszthatom a kabátját? – kérdi a pincér.
– Tőlem akár főbe is lőheti – mordul rá a vendég.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA KACSACSACSOGÁS

Idén **UNIPAN HELGA** a vendégem, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Olvad a jég a tavon, érkeznek a máshol telelő vadkacsák. A roppant hangos népség sokszor csak átvonul, de gyakran megesik, hogy valamely tó tükrén összegyűlnek egy kis vetélkedőre.

A gácsérok színpompásak, a tojók fakók, fontos, hogy a biztonság kedvéért a környezetbe beleolvadjanak. Így tesz a jobb oldali fatörzs közelében ringatózó tojó, aki híven képviseli a nőstény kacsákat: mind ilyen kendermagosak, mint ő.

A hím tőkés réce fehér nyakkendőjével, kék szárny-tükrével, farkán fekete, visszahajló gácsér-tollakkal peckesen bámulja a tőle balra kuksoló bátrécét. Ő az egyedüli bukóréce a csapatban. A feje azonban nem emiatt, hanem csak úgy egyszerűen vörös.

Mindenki más úszóréce itt. A tőkés réce mellé húzódtott szürke, feltűnően nagy csőrű kanalas réce csak kissé kifújja magát, aztán röpül is tovább, nem marad ezen a tájon. Mögötte lebeg a szeme mellett fehér vonalat viselő böjti réce. Ő, ha jól belegondol, továbbvonulás előtt talán kikölti tojásait.

Fejük fölött csapkod a récék legkisebbike, a csörgő réce, ez biztosan valami szeleburdi hím, nagy igyekezetében kiszakadt a többiek közül. Őneki is vörös a feje, talán azért, hogy szeme alatt a sárga csíkos, zöld sáv még pompázatosabban kitűnjék!

A csörgő réce nyilván arra készül, hogy lecsap a víztükörré és belebukik. Mutatványával sajnos megelőzte a függőleges vízbebukás koronázatlan királya, a kárókatona, aki komoly kedvében kormoránnak hívatja magát.

A délceg sportbajnok már korábban fejest ugrott a tóba, úgyhogy most mindenki függőlegesen kalimpáló lábát csodálja. Ha a vadkacsáknak kezük is volna, biztosan tapsolnának neki. De nem, a kormorán fekete feje akkor sem vörösödne el!

Sorolj fel három úszórécét!

Nyerteseink: Antal Kinga, Felsőboldogfalva; a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola III. A osztálya; a seprődi IV. osztály.

ILYEN A SPORT A MÁSIK FEHÉR SPORT

BÁLINT JULIANNA rovata

Melyik az a fehér sport, amelyhez semmi szükség hóra? A tenisz! Kezdetben tenyérrel játszották, majd a tizenhatodik században fel találták a teniszütőt. Az ezernyolcszázados évek közepén már az angol arisztokrácia tagjai fehér ruhában, fehér labdával az üdezőld gyepon teniszeztek. Hölgyeknek ez nem volt túl kényelmes, Sári eléggé szenved a hosszú ruhában!

Ma sem akárki űzheti ezt az egész testet átmozgató sportot, hiszen fűvel beültetett, salakkal felszórt vagy aszfalt-réteggel fedett, közepén hálóval felszerelt pálya szükséges hozzá. Népszerűsége mindenesetre a fociéval vetekszik! A játék célja nem a gól, hanem úgy átütni a labdát a hálón túlra és a vonalon belül, hogy az ellenfél ne tudja visszaütni. Gyuri épp erre készül.

A füves pályák királynője az angliai Wimbledon, itt 1877-ben rendeztek először versenyt. A wimbledoni közönség tejszínes epret fogyaszthat a meccs alatt! Az angol füves pálya vetélytársa a piros salakkal fedett francia Roland Garros, ahol 1891-ben röpiült először versenyben a teniszlabda. A sportág szabályai javarészt azóta is változatlanok.

A leglátványosabb a labda színének változása: 1986 óta teniszeznek sárga labdával, miután a játékvezető bírók panaszokdakt, hogy nehéz követni, mikor esik a fehér labda a pályajelző fehér határvonalra. A játékot illik fehér ruhában játszani, e szabályt azonban nem minden versenyző tartja be. Teniszezni párban (2+2 játékos) is lehet.

A leghosszabb teniszmeccset 2010-ben játszották Wimbledonban, 11 órát tartott, három napon át folyt, részletekben. A legrövidebb teniszmeccs alig tartott félóránál tovább. Az első tenisz világranglistát 1973-ban hozták létre, ekkor a román Ilie Năstase került a lista élére. Ő lett a történelem első világelső teniszezője.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Írd meg egy híres női és egy híres férfi teniszjátékos nevét!

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Lejárt a **Napsugár Öttusa Bajnokság** helyi szakaszára való jelentkezés határideje. Sok sikert a megyei vetélkedőkön! Az országos döntőbe jutott csapatokkal találkozunk Szovátán, május 19–21-én. A felkészüléshez, versenyszabályokhoz részleteket honlapunkon találtok:

<https://www.napsugar.ro/napsugar-ottusa-bajnoksag-2/>

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

ARANYOS CIRKALMAK, MÁTYÁS KIRÁLY KÖNYVTÁRA

Hajdanán a kultúra, a művészet, az igazságszolgáltatás, a gazdasági élet központja a királyi udvar volt. Sokan összegyűltek itt, a nekik helyet adó paloták egyre pompásabbak lettek.

A király udvara az ország közepe volt.

Itt éltek a királyi családot szolgáló nemesek: a kamarások, udvari lovagok, udvari ifjak, apródok, udvarhölgyek, orvosok, káplánok, a királyi gyermekek nevelői, művészek, zenészek, tudósok. Szolgák valóságos serege is itt élt: a konyhák, az istállók személyzete, a testőrség, vadászok és meseterembek. A palotában ülésezett a királyi tanács, és itt fogadták a külföldi követségeket is. Ilyen lehetett Mátyás király udvara is.

A reneszánsz idején az uralkodói udvarok a kultúra legjelentősebb központjai, ahol számtalan művész alkotott. A humanista műveltségű, bőkezű mecénásként ismert Mátyás célja az volt, hogy Magyarország egy második Itália legyen. Mátyás udvara a korabeli kultúra egyik központja lett Európában, elsőként követte az Itáliában kiteljesedő, az ókori görög

és római kultúrát felfedező „újjászületést”, a reneszánszt.

Könyvtára, a Bibliotheca Corviniana gyűjteménye messze földön híres volt. A név eredete a latin corvus szó, a Mátyás címerében ülő holló neve.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

**Készítsd el a saját lovagi címered,
majd tervezz Mátyás királynak új kódexborítót!
A képeken pár példa látható.**

Az iniciálé a mű, a fejezet vagy a bekezdés díszes első betűje, amely általában nagyobb a többinél. Kódexekben, régi könyvekben találsz iniciálét.

Tervezd meg keresztneved díszes kezdőbetűjét, iniciáléját!

KÖNYVAJÁNLÓ:

<https://www.nepmese.hu/mesetar/mesek/matyas-kiraly-mesek/hogyan-keruelt-hollo-matyas-kiraly-cimerebe>

NYERTESEINK:
**Kis Dorottya,
Makfalva; Sebestyén
Bernadett, Zetelaka;
a nagyváradi
Szacs vay Imre Iskola
IV. A osztálya.**

TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

NEVESS VELEM!

A farkas kockázik a nyúllal:

- Nyuszika! Ha 1-est, 2-est, 3-ast, 4-est vagy 5-öst dobasz, megeszlek!
- És ha 6-ost dobok?
- Akkor újra dobhatsz!

◆ Két katicabogár beszélget:

- Te átmentél a vizsgán?
- Igen, hét ponttal!

◆ Matematika órán a tanító néni felírja a táblára: 4:4.

- Ki mondja meg, mennyi az eredmény?
- Lackó bekiabál:
- Döntetlen!

◆ Gyerekek, ki tudna olyan élőlényt mondani, amelyik télen eltűnik, tavasszal pedig újra előbújik?

- Peti jelentkezik:
- A fagyaltos!

◆ **Mi lesz, ha keresztezed?**

- A tonhalat a bálnával?
- Tonnahal.

◆
- A kígyót a kenguruval?

- Ugrókötél.
- ◆
- A sünt a kígyóval?
- Szögésdrót.

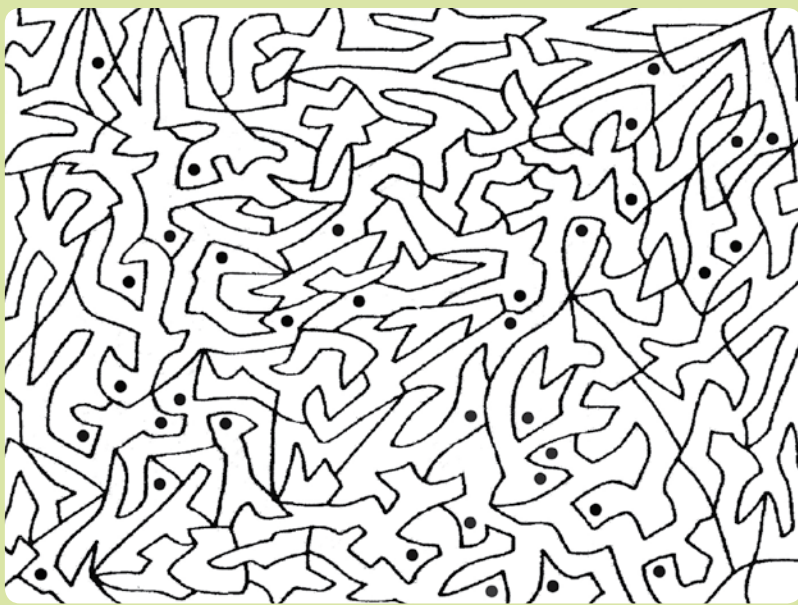
◆
- A zsiráfot a vakonddal?

- Fúrótorny.
- ◆
- A medvét a búzával?
- - Bundáskenyér.

1 Kösd össze mindenik bohócot az árnyékával!

2 Satírozz be minden olyan felületet, amiben pöttyöt találsz.

3 Egészítsd ki a rajzos közmondást:
Ha nincs otthon a macska...

Képzeld,
a jelmezbálon
....
szeretne lenni...

4

Mit mond a bagoly? A hiányzó szót az alábbi sorból olvashatod ki; a szabályt neked kell kitalálnod.

D R E A N H E L V Ö É L R

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első része

8. Beteget ellátó
9. Apátia vége!
10. Becézett Katalin
11. ROST
12. Zenei alaphang
13. Deres Éva monogramja
14. Zokogni kezd!
16. Fatörzsön, sziklán élő, mohaféle növény
19. Létezik
21. T!
22. Nem be
24. Ünnepi előadás
26. Gabonafajta

28. Becézett Enikő

29. Iskolai eszköz,
a vonalzó társa

FÜGGŐLEGES

1. Kalácstöltelék
2. Csökken a víz szintje
3. Tapogatózva kutat
4. Becézett Ilona
5. Mackó magánhangzó
6. Elő ellentéte
7. Ékesség
11. Ijesztő alak
13. Edzésben van!

15. A megfejtés második része

17. A közepén kutat!

18. Régi történelmi kor

20. Nem fiú

23. Melegtől vöröslő

25. Lihegni kezd!

26. RÖA

27. Mi több, pláne

29. Akna közepe!

Közeledik a tavasz, Medvemama költögeti a bocsát. Mit kérdez a kismackó? A rejtvény megfejtéséből megtudod. Írd meg nekünk is!

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI!

E havi nyerteseink: Tóth Kristóf, Sóvárad; Mike Melánia, Szilágycseh; Nagy Attila, Lemhény; a marosvásárhelyi L. Rebreanu Iskola IV. E osztálya; a szalárdi III. B osztály.

1	2	3	4	5	L	6	7	H
8						9		
10					11			
	12			13			14	
15	M		16	17		18		K
19	20		21			22	23	
24		25			26			27
28				29				
L	G			Ó			P	

VAJNÁR ILONA rejtvénye

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

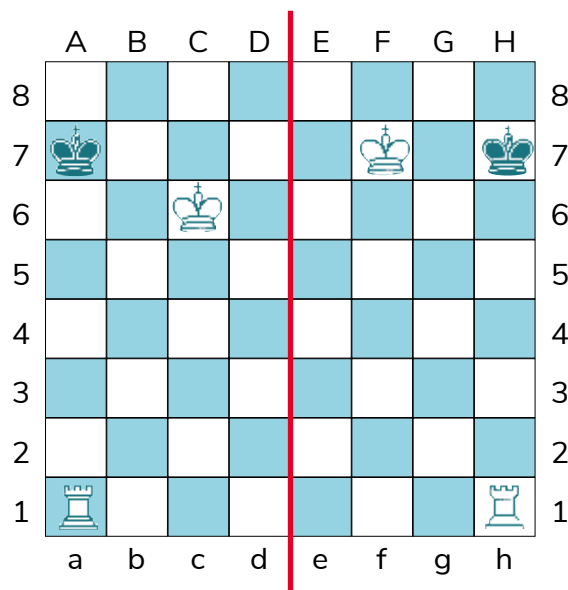
VI. Sakk vagy Matt?

- Ha a királyunk nem tud kilépni a sakkból, akkor mattot kaptunk, és elveszítjük a játszmát.

1.

**Figyeld meg a sakkállást!
Írd a választ a vonalakra:**

- SAKK-ot vagy MATT-ot kapott a sötét király?
bal oldalt: jobb oldalt:
- Színezd ki azt a mezőt, ahova a sakkban álló sötét király kiléphet!
- Nevezd meg, milyen bábót rajzolnál a D7-es mezőre, hogy mattot adj a sötét királynak!
- Írd le, melyik mezőn álljon egy világos gyalog, hogy a most sakkban lévő király is mattot kapjon!

2.

- Színezd ki azokat a szövegbuborékokat, amelyekben igazat állítanak a bábuk!

A matt egy nagyon erős sakk, de attól még nincs a játszmának vége.

Mattot csak a bástya adhat.

A matt olyan sakk, amelyből a király nem tud menekülni.

A király is adhat mattot.

A mattot nem lehet kivédeni.

- Számítsd ki, és írd a téglalapba az igazat „mondó” bábok értékének szorzatát!

3.

Kösd össze a szólásokat a jelentésükkel!

1. Sakkban tart

a) kigondolta

2. Kisakkozta

b) sarokba szorítja

3. Sakkot ad neki

c) akadályoz

4.

A SAKK és MATT szavak hosszú mássalhangzót is tartalmaznak. Az októberi Sakkpalota életkép mellékleten is találsz hasonló szavakat. Írd le ezeket, és a mezőket is, ahol találhatóak!
Pl. h6, a7, a8 – rozetta.

.....

.....

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találod, kivéve az 1c-t, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

Sakkal kapcsolatos érdekességekről honlapunkon olvashatsz:
<https://www.napsugar.ro/sakk-falat>

TI KÜLDTÉTEK

Óriássy Óriás, kedves és jó pajtás,
meddig csutakolja a szemfogát?
Nem használ ő oly kis kefét,
hogy évekig mossa foghegyét:
fák vannak a sörték helyén,
nyele szikla, tudom biz' én!
Hanem vajon Óriás,
kinek neve legendás,
miből falatozik?

Ha egyéb tányérka nem vagyon,
jó lesz neki egy nagy kanyon!
Az ő ágya, lám, nem egyéb:
párnázott, gigantikus szakadék!
Balog Kincső, Marosvásárhely

▲▲▲
Megyesi Karina,
Kolozsvár

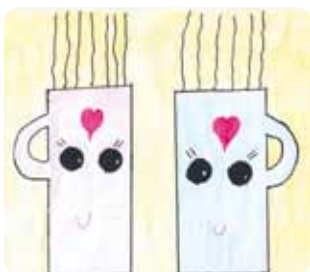

▲▲▲
Benedek Janka,
Nagyvárad

▶ **Györgyi Dalma**
tanítványai,
Makfalva

▶ **Jakab Milán**
▶ **Sándor**, Havadtő

Egyszer egy kutya, akit Bodrinak hívtak,
megpróbált bejutni egy különös házba,
amelyik mozgott. De Pityu, aki a házban
lakott, sosem engedte be. Egy nap már
nem próbálkozott tovább. Elment. Útköz-

ben találkozott egy kenguruval. Beszélgetni kezdtek:

- Hova mész? – kérdezte Bodri.
- Világgá megyek! Úgyse szeret senki. És te?
- Nem tudom, de itt nem maradhatok. Kiválasztottam egy házat otthonomnak, de onnan mindig elkergetnek.
- Elvezetsz a házhoz, hogy megnézhessem?
- Persze! Gyere utánam.

Amikor odaértek, Bodri nem értette, hogy most miért nem mozog a ház. A kenguru megértette:

- Ez a ház veled akar élni.
- Tényleg?

A ház, amikor meghallotta Bodri hangját, újra mozogni kezdett. Kiderült, hogy Pityu elköltözött, és egy rendőré lett a ház. A rendőr kedves volt, és befogadta Bodrit. Később rendőrkutya lett, így még több új barátot szerzett, és boldogabb volt, mint valaha.

Büte Anita, Mezőtelegd

Álmomban az éjszaka
Budapesten jártam.
Sikátorok sokaságát
egér barátommal
ámulva csodáltam,
hogy mennyi csoda
rejtőzik azokban.
Kincsek hada, sokasága,
érdekességek kincstára.
Keresgélünk kutatva,
míg rá nem leltünk a jogarra.
Kezünkben a jogarral
királynak képzeltük magunkat.
Kincsünkkel hadonászva
Szélkirálynő udvarában
találtuk magunkat,
de időutazásom megszakadt,
s álmomból felriadva
a szobámban találtam magam.
Márton Csanád,
Nyárádszereda

▲▲▲
Crnyakovity Anna,
Szabadka

KÓSZABÓCSZA postát bont

Sziasztok! Ha minden jól megy, február még igazi téli hónap! Aki teheti, szánkázzon, korcsolyázzon, hógolyózzon. Főleg, ha van hó! Átvészeltük karácsonytól farsangig ezt az időszakot, lassan készülhünk a tavaszvárásra. De addig is marad a hó, a hideg és a maszkabál!

A tavaly készült, még maszkos képen a **szilágyperecseni** gyerekek, **Bacsadi Izabella** tanítványai mutatják a lapunkból elkészített jelmezes öltöztető babákat.

Kovács Adrienn,
Székelyudvarhely:
Téli ünnepek

Miklós Mária tanító néni és **felsőlemhényi** tanítványai ötletét ti is kipróbálhatjátok: a vicces hóemberek műanyag palack, gomb, szalag, régi zokni felhasználásával készültek.

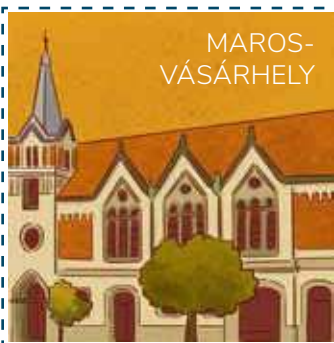

Januárban volt 20 éve, hogy megjelent a Napsugár Itt születtem rovatában településünk bemutatása, amit az akkori gyerekek írtak a tanító néni vezetésével. Mi is elolvastuk, megbeszéltük, és a Szalárd határában lévő Adorján vár romjait képzeletben újjáépítettük – írta levelében **Körösi Mária**, a **szalárdi** III. B osztály tanító nénije.

Ez a kép is tavalyi, de nagyon izgalmas: **Székelyudvarhelyen**, a Bethlen Gábor Iskolában **Bálint Ibolya** tanító néni osztálya egy projekthez csatlakozva ismerkedett a komolyzenével és neves zeneszerzőkkel. Ludwig van Beethovenról készült lap-bookjaik remekül sikerültek.

MAROS-
VÁSÁRHELY

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. A-2, B-4, C-1, D-5, E-3; **3.** Ha nincs otthon a macska, táncolnak az egerek. **4.** Denevér.

A sakkfeladványok megfejtései:

1. a) bal oldalt sakk, jobb oldalt matt; **b)** B8; **d)** C7;
2. a) C és D igaz; **b)** 3x3=9; **3.** 1c, 2a, 3b **4.** h1-hattyú, e2-pillangó, g4-csillár, a2 és a4 – öntözőkanna, d8 és b8 – felleg.

2.

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

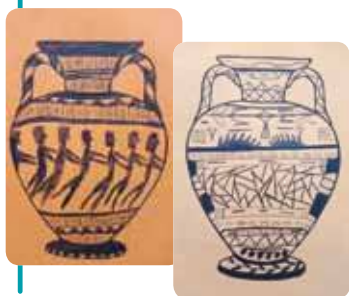
Székelyudvarhelyen, a Móra Ferenc Iskolában, **Fancsali Adélka** osztályában készültek a művészi farsangi maszkok.

Maszat Művész felhívására folyamatosan érkeznek a történelmi korokat idéző alkotások: barlangrajzok, görög vázák, mozaikok, egyiptomi szfinxek. A legszebbekből válogattunk.

Csíkszereda, József Attila Iskola, **Cseh Enikő** és **Kiss Benedek** osztálya

Nagyvárad, Szacsvay Imre Iskola, **Búzás Noémi** osztálya

Székelyudvarhely, Tamási Áron Gimnázium, **Szabó Zsuzsa** osztálya, „Napsugár kommandó”

Marosvásárhely, Művészeti Líceum, **Póra Annamária** osztálya

Kis Dorottya, Makfalva

Bartos Hunor, Kézdivásárhely

SPORTOLJ, ÉS KÜLDJ FÉNYKÉPET MAGADRÓL!

Már egy éve lovagolok, nagyon szeretem. A későbbiekben versenyezni is szeretnék.

Borbély Orsolya, Kibéd

Kicsi korom óta karatézom. Nagyon szeretem ezt a sportot. Néha lemondásokkal jár, de a győzelem mindenért kárpótol.

Lázár Ágnes, Gyergyószentmiklós

Éjjel a szigeten orkán dúlt, a fiúk egy tölgy alá húzódtak. A víz elmosta a tábornot, tüzet is alig tudtak gyújtani. Elhárították, hogy nem kalóznak, hanem indiánok lesznek. Bekenték magukat iszappal, különböző leshelyekről megrohanták egymást, este békepipát szívtak. A faluban szombaton az eltűnt fiúkat gyászolták. Becky Thatcher sajnálta már, hogy Tom rézgombját nem őrizte meg. A gyerekek Tomról és Joe Harper-ről beszélgettek. Vasárnap megszólaltak a harangok, a templomban gyászistentiszteletet tartottak. A tiszteletes úr szép szavainak hatására a gyülekezetben mindenki elsírta magát. Ekkor vonult be Tom, Joe és Huck, a három „halott” fiú. A gyászistentisztelet hálaadó istentiszteletbe fordult.

Polly néni neheztelt, amiért Tom neki sem szólt, hogy életben van. Tom kiengeztelte azzal, hogy álmódott vele a szigeten, és szóról szóra elmondta, mit beszélt Polly néni Joe Harper mamájával azon az estén, amikor a szigetről hazaszökött. Az iskolában Tomot és Joe-t hősként ünnepelték, különösen, amikor előkapták pipájukat és komolyan pöfékeltek. Becky mindent megtett, hogy Tom figyelmét elnyerje, de Tom kerülte őt. Becky kitalálta, hogy a vakációban anyukája kirándulást szervez, ahová sorra meghívta az osztálytársakat. Csak Tom és Amy nem kérték, hogy ők is mehessenek. Mire Tom észbe kapott, Becky a szépfiú Alfred Temple-lel képeskönyvet lapozott. Most már ő nem figyelt Tomra. Tom eloldalgott, Becky pedig hamarosan durcásan elküldte Alfredet, aki bosszúból az üres osztályteremben ráöntötte a tintát Tom olvasókönyvére.

KACAGOK ÉS NEVETEK, MINDEN EMBERT SZERETEK

(Gryllus Vilmos)

Vágd körbe, színezd ki a bohócot, a pontozott vonalak mentén tűrögessd. A két papírcsíkot kívülről ragaszd rá úgy, hogy alájuk csúsztatva az ujjaidat a bohóc hahotázzon.

Itt ragaszd meg

Itt ragaszd meg

Itt ragaszd meg

Itt ragaszd meg